

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮР ДАГАВАРТ ХИЙСЭН ҮНЭЛГЭЭ

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль нь 1996 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдөр батлагдсан бөгөөд нийт 89 зүйл, 268 хэсэг, 270 заалттай болно. Өнгөрсөн 21 жилийн хугацаанд Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд 27 удаагийн нэмэлт, өөрчлөлт орж, нийт 217 зүйл, хэсэг, заалт өөрчлөгдсөн байна.¹ Түүнчлэн Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн зарим зүйл, хэсэг, заалтыг Улсын дээд шүүхээс тайлбарласан байна.²

Нэг. Үнэлгээ хийх болсон шалтгаан

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаварт дараах шалтгаанаар үнэлгээ хийлээ:

-Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль нь төрийн болон орон нутгийн өмчийн харилцааг бүрэн зохицуулж чадаж байгаа эсэхийг тодорхойлох;

-Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх явцад түүний зохицуулалт бодит байдалтай нийцээгүй, тухайн харилцааг зохицуулах боломжгүй, нийгмийн харилцааны өөрчлөлт, хөгжлөөс хоцорсон, зайлшгүй зохицуулах ёстой харилцааг хамарч зохицуулаагүй, тэдгээрээс улбаалсан сөрөг үр дагавар бий болсон;

-төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага эрх хэмжээнийхээ хүрээнд хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх явцад хүндрэл бэрхшээл үүссэн.

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар нь төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, орон нутгийн өмчийн газраас төрийн өмчийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, боловсронгуй болгох талаар санал авах, үйл ажиллагаанд нь учирч буй хүндрэл бэрхшээлийг тодорхойлох зорилгоор санал авсан. Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн ирүүлсэн саналыг нэгтгэн судалж үзэхэд, дараах асуудлыг хөндсөн байна:³

1.Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн хяналтын тогтолцоог сайжруулах;

1.1.төрийн өмчит хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг Компанийн тухай хуультай нийцүүлэх, хяналтын тогтолцоотой болгох (ТУЗ);

1.2.бусад хуультай нийцүүлэх;

¹ -Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт орсон талаар хийсэн судалгаанаас дэлгэрүүлж үзнэ үү.

² -Улсын дээд шүүхийн 1997 оны 146, 237 дугаар, 1999 оны 79 дүгээр тогтоолоор Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 1, 56 дугаар зүйлийн 1, 28 дугаар зүйлийн 4, 29 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийг тус тус тайлбарласан байна.

³ -Төрийн өмчит хуулийн этгээдээс Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, бусад асуудлаар ирүүлсэн саналын тухай танилцуулга, материалаас дэлгэрүүлж үзнэ үү.

261708

1.3.төрийн өмчит хуулийн этгээдийн удирдлагад тавигдах шаардлагыг нэмэгдүүлэх, сонгон шалгаруулалтаар томилдог болох.

2.Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын статус, үйл ажиллагаатай холбоотой;

2.1.төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын статусыг тодорхой болгох, бэхжүүлэх, төрийн өмчийн удирдлагыг тогтвортой, нэгдмэл, төвлөрсөн байлгах;

2.2.төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг бусад байгууллагын үйл ажиллагаатай уялдуулах, хөрөнгийн харилцааг зохицуулж байгаа журам, дүрэм, эрх зүйн актыг шинэчлэх, боловсронгуй болгох.

3.Төрийн өмчийн төлөөлөл хэрэгжүүлэх зохицуулалтыг боловсронгуй болгох;

3.1.нэр томьёо, төлөөлөл хэрэгжүүлэх журмыг тодорхой болгох;

3.2.төлөөлөл хэрэгжүүлэх ажилтныг сонгон шалгаруулах.

Түүнчлэн орон нутгийн Өмчийн газраас ирүүлсэн саналыг судалж үзэхэд, дараах асуудлыг хамгийн ихээр хөндсөн байна:⁴

1.Орон нутгийн өмчийн газрын статусыг тодорхой, тогтвортой болгох;

2.Орон нутгийн өмчийн газрын ажилтан улсын байцаагчийн эрхтэй байх;

3.Орон нутгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Засаг дарга болон өмчийн газрын хоорондын харилцааг тодорхой болгон зохицуулах;

4.Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газраас орон нутгийн шууд удирдлагаар хангадаг болох гэх мэт.

Төрийн өмчит хуулийн этгээд болон орон нутгийн өмчийн газраас ирүүлсэн саналд үндэслэн төрийн өмчит хуулийн этгээдийн хяналтын тогтолцоо, төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын статус, үйл ажиллагаа, орон нутгийн өмчийн асуудал, орон нутгийн өмчийн газрын статус, үйл ажиллагаа болон төрийн болон орон нутгийн өмчийн төлөөлөл хэрэгжүүлэх харилцааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулиар бүрэн зохицуулж чадаж байгаа эсэхийг тогтоохоор хуулийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийлээ.

Хоёр. Үнэлгээний хүрээ

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд хийх үнэлгээний хүрээг дээр дурдсан үнэлгээ хийх зорилго, шалтгаанд тулгуурлан агуулгын хувьд ач холбогдолтой, нөлөөлөл үзүүлэх байдлыг харгалзан:

-нэгдүгээр бүлэг нийтлэг үндэслэл;

⁴ -Орон нутгийн өмчийн газраас ирүүлсэн саналын нэгтгэл материалаас дэлгэрүүлж үзнэ үү.

- гуравдугаар бүлэг төрийн өмчийн удирдлага;
- дөрөвдүгээр бүлэг төрийн өмчит хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрх;
- зургадугаар бүлэг төрийн өмчийн эд хөрөнгийг хувьчлах;
- есдүгээр бүлэг орон нутгийн өмчийн зүйлс гэсэн 5 бүлэг, түүний холбогдох зүйл, хэсэг, заалтаар тодорхойллоо.

Гурав. Үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд хийх үнэлгээг зорилгод хүрсэн түвшин, хүлээн зөвшөөрөгдсөн байдал, практикт нийцэж байгаа байдал гэсэн шалгуур үзүүлэлтээр хийхээр тогтов. Учир нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш гарсан зардлыг тооцоолох боломжгүй тул зардлын өсөлт, бууралт болон зардал-үр өгөөжийн харьцаа гэсэн шалгуур үзүүлэлтийг хэрэглэх нь үр дүнгүй юм. Түүнчлэн зорилгод хүрсэн түвшин, хүлээн зөвшөөрөгдсөн байдал, практикт нийцэж байгаа байдал гэсэн шалгуур үзүүлэлтээр хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон үүсч байгаа асуудал, бэрхшээлийг тодорхойлох боломжтой гэж үзлээ.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн нэгдүгээр бүлэг нийтлэг үндэслэл, зургадугаар бүлэг төрийн өмчийн эд хөрөнгийг хувьчлах гэсэн хэсгийг зорилгод хүрсэн түвшингээр, гуравдугаар бүлэг төрийн өмчийн удирдлага, дөрөвдүгээр бүлэг төрийн өмчит хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрх хэсгийг практикт нийцэж байгаа байдлаар, есдүгээр бүлэг орон нутгийн өмчийн зүйлс хэсгийг хүлээн зөвшөөрөгдсөн байдал гэсэн шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ.

Дөрөв. Үнэлгээний харьцуулах хэлбэр

Үнэлгээний хамрах хүрээг дээр дурдсан үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтээр хууль тогтоомж хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлснээс хойш болон тохиолдол судлах гэсэн харьцуулах хэлбэрээр харьцуулж үзэхээр тогтож, шалгуур үзүүлэлтийг дараах байдлаар томъёолов.

Үнэлгээний хүрээ	Тогтоосон шалгуур үзүүлэлт	Харьцуулах хэлбэрийг сонгох	Шалгуур үзүүлэлтийг томъёолох
Нэгдүгээр бүлэг. Нийтлэг үндэслэл - Энэ хуулийн зорилт нь төрийн болон орон нутгийн өмчийн эрх, төрийн өмчийн эд хөрөнгийн талаар хууль тогтоох, гүйцэтгэх байгууллагын бүрэн эрх, төрийн өмчтэй хуулийн этгээд, түүний албан тушаалтны эрх хэмжээ, төрийн өмчийн талаархи бодлогыг хэрэгжүүлэх байгууллагын үйл ажиллагааны зарчим, журмыг тодорхойлохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино. (§ 1)	Зорилгод хүрсэн түвшин Үндсэн зорилго: төрийн байгууллагын эрхийг тодорхойлох; Дагалдах зорилго: тухайн харилцааг зохицуулах -Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль 1996 оноос эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлснээс хойш тавьсан зорилго, зорилтдоо хүрсэн эсэх, хүрсэн бол ямар үр дүн гарсан бэ?	Хууль тогтоомж хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлснээс хойш ⁵ Ямар нэмэлт, өөрчлөлт хийгдсэн бэ?	-төрийн болон орон нутгийн өмчийн эрхийг хуулиар тодорхойлж, холбогдох харилцааг бүрэн зохицуулж чадсан эсэх? -төрийн өмчийн эд хөрөнгийн талаар хууль тогтоох, гүйцэтгэх байгууллагын бүрэн эрхийг тодорхойлж, холбогдох харилцааг бүрэн зохицуулж чадсан эсэх? - төрийн өмчит хуулийн этгээд, түүний албан тушаалтны эрх хэмжээг тодорхойлж, холбогдох харилцааг бүрэн зохицуулж чадсан эсэх? -төрийн өмчийн талаархи бодлогыг хэрэгжүүлэх байгууллагын үйл ажиллагааны зарчим, журмыг тодорхойлж, холбогдох харилцааг бүрэн зохицуулж чадсан эсэх?

⁵ -Нөхцөл байдал хэрхэн өөрчлөгдсөнийг он дарааллаар судалж тогтооход чиглэгдэнэ. Тодорхой цаг хугацааны дарааллаар нөхцөл байдлын өрнөлийг жагсааж гаргасан судалгааг үнэлгээнд хэрэглэнэ.

Энэ хууль нь улсын болон орон нутгийн төсөв, Монгол Улсын эрдэнэсийн сан, Ирээдүйн өв сангийн бүрдүүлэлт, хуваарилалт, захиран зарцуулалттай болон Монгол Улсын Хөгжлийн банк, Хадгаламжийн даатгалын корпораци, Ирээдүйн өв сан корпорацийн болон Малын индексжүүлсэн даатгалын үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулахад үйлчлэхгүй. (§ 2.2)	Зорилгод хүрсэн түвшин Хуулийн үйлчлэх хүрээ нь хуулийн зорилтод нийцэж байгаа байдал Практикт нийцэж буй байдал Хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарахгүй этгээдийн зохицуулалт нь практикт хэрхэн хэрэгжиж байна вэ?	Хууль тогтоомж хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлснээс хойш Ямар нэмэлт, өөрчлөлт хийгдсэн бэ? Тохиолдол судлах Бусад улсад сан, даатгалын өмчийн харилцааг хэрхэн зохицуулдаг вэ?	Хуулийн үйлчлэлд хамаарахгүй этгээдийг нэр заасан нь хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх? Үйлчлэх хүрээтэй холбоотой ямар асуудал практикт үүсч байна вэ? Тэдгээрийн эерэг, сөрөг үр дагавар юу байна вэ?
Гуравдугаар бүлэг.Төрийн өмчийн удирдлага Улсын Их Хурал бүх ард түмнийг төлөөлөн төрийн өмчийн өмчлөгч байх (§ 8.1.1)	Практикт нийцэж буй байдал ⁶ УИХ бүх ард түмнийг төлөөлдгийн хувьд төрийн өмчийн өмчлөгч байх нь практикт хэрхэн нийцэж байна вэ?	Тохиолдол судлах УИХ төрийн өмчөөс орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө шилжүүлэх шийдвэр гаргах нь өнөөдрийн нөхцөл байдалд нийцэж байгаа эсэх?	УИХ-ын статусыг Үндсэн хуульд хэрхэн тодорхойлсон бэ? Монгол Улсын төрийн байгууламжийн хэлбэрийн асуудал?
Улсын Их Хурал төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэр гаргах эрхтэй (§ 8.1.4)	Практикт нийцэж буй байдал Төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэрийг УИХ гаргах зохицуулалт нь практикт хэрхэн хэрэгждэг вэ? Ямар үр дагавар үүсгэдэг вэ?	Тохиолдол судлах Төрийн өмчийг барьцаалах шаардлага гардаг уу? УИХ-аар төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэр гарч байсан эсэх?	Төрийн өмчит компани үйл ажиллагаагаа явуулахад банк, санхүүгийн байгууллагаас зээл авах шаардлага тулгардаг эсэх? Зээл авахад төрийн эрх бүхий байгууллагын барьцаалах шийдвэр шаарддаг эсэх? УИХ төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэр гаргах нь зохистой

⁶ -Тухайн хууль тогтоомжийн зохицуулалт хэрхэн хэрэгжиж байгаа, түүний эерэг болон сөрөг үр дагавар, хэрэгжүүлэхэд хүндрэл гарч байгаа эсэхийг тодорхойлно.

			эсэх?
Нийгэмчлэх шийдвэрийг гагцхүү Улсын Их Хурал гаргах эрхтэй. (§ 8.2)	Практикт нийцэж буй байдал Нийгэмчлэх нь өнөөгийн практикт нийцэж байна уу?	Тохиолдол судлах Нийгэмчлэх шийдвэр гаргах хууль зүйн үндэслэл байгаа эсэх?	УИХ-аас нийгэмчлэх шийдвэр гаргасан эсэх? Үндсэн хуулийн зохицуулалтад нийцэх эсэх?
Улсын Их Хурал хувьчилж үл болох эд хөрөнгийн жагсаалт батлах эрхтэй. (§ 8.1.5)	Практикт нийцэж буй байдал УИХ хувьчилж үл болох эд хөрөнгийн жагсаалт батлах зохицуулалтыг хэрхэн хэрэгжиж байна вэ?	Тохиолдол судлах Бусад улсад хувьчилж үл болох эд хөрөнгийн жагсаалт гаргадаг эсэх?	Хувьчилж үл болох эд хөрөнгийг нэрлэн жагсааж байгаа нь зохистой эсэх? Хувьчилж үл болох салбарыг тодорхойлох нь хувьчилж үл болох эд хөрөнгийг зааснаас үр дүнтэй эсэх?
Төрийн өмчийн талаархи Засгийн газрын бүрэн эрх (§ 9)	Практикт нийцэж буй байдал Засгийн газар төрийн өмчийн талаарх эрхээ бүрэн хэрэгжүүлж байна уу?	Тохиолдол судлах Засгийн газар хуулийн этгээд байгуулах, түүний дүрмийг батлах бүрэн эрхээ хэрхэн хэрэгжүүлж байна вэ?	Засгийн газар төрийн өмчийн талаарх эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой үүсч байгаа ямар асуудал байна вэ? Эерэг, сөрөг үр дагавар байгаа эсэх?
Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын бүрэн эрх (§ 11)	Практикт нийцэж буй байдал Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж чадаж байна уу? Ямар хүндрэл бэрхшээл байгаа вэ?	Тохиолдол судлах Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүргийг бусад улсад хэрхэн тодорхойлсон байдаг вэ?	Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын статусыг тодорхой болгох шаардлага байна уу? Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн өмчийн удирдлагыг ТӨБЗГ бүрэн хэрэгжүүлж байна уу? Холбогдох хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцүүлэн төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын эдлэх эрхэд өөрчлөлт оруулах шаардлага

			байгаа эсэх?
Төрийн өмчийн талаарх яам, тусгай газрын эрх хэмжээ (§ 12)	Практикт нийцэж буй байдал Төрийн өмчийн талаарх яам, тусгай газрын хуулиар тодорхойлсон эрх хэмжээ нь бодит байдалд нийцэж буй эсэх?	Тохиолдол судлах Төрийн өмчийн талаарх төрийн байгууллагын эрх хэмжээг бусад улс хэрхэн зохицуулсан байдаг вэ?	Төрийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг аж ахуйн үйл ажиллагаанаас тусгаарлах хууль зүйн үндэслэл хангалттай бий эсэх? Төрийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанаас аж ахуйн үйл ажиллагааг салгаж чадсан эсэх?
Дөрөвдүгээр бүлэг.Төрийн өмчит хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрх Төрийн өмчит хуулийн этгээд (§ 13)	Практикт нийцэж буй байдал Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн ойлголт практикт нийцэж байгаа эсэх?	Тохиолдол судлах Төрийн өмчит хуулийн этгээдийг бусад улсад хэрхэн тодорхойлсон бэ?	Төрийн 100 хувийн өмчит хувьцаат компани төрийн өмчит хуулийн этгээд мөн эсэх? Хэрвээ мөн бол төрийн өмчит хуулийн этгээдийн ямар ангилалд багтах вэ? Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн ангилал нь төрийн өмчит хуулийн этгээдийг бүрэн хамарч чадаж байгаа эсэх?
Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар (§ 15)	Практикт нийцэж буй байдал Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар нь хуулийн этгээдийн ямар хэлбэрт хамаарах вэ? Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар нь хуулийн этгээдийн хувьд холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцэж байгаа эсэх?	Тохиолдол судлах Төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын удирдлагын шийдвэр гаргалтыг компанийн удирдлагын шийдвэр гаргалттай харьцуулах? Улсын төсөвт үйлдвэрийн газар бий эсэх?	Төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын хөрөнгийн харилцааг ямар хууль тогтоомжоор зохицуулдаг вэ?
Аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газрын захиргаа	Практикт нийцэж буй байдал Аж ахуйн тооцоотой	Тохиолдол судлах	Үйлдвэрийн газрын захиралтай байгуулах гэрээний асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх нь

(§ 18, § 19, § 20)	үйлдвэрийн газрын захирлын эдлэх эрх бодит байдалтай хэр тохирч байна вэ? Үйлдвэрийн газрын захиралтай байгуулах гэрээ	Үйлдвэрийн газрын удирдлагын асуудлыг бусад улс хэрхэн зохицуулсан байдаг вэ?	үр дүнтэй вэ?
Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрх, онцлог (§ 21)	Практикт нийцэж буй байдал Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компанийн эд хөрөнгийн харилцааг уг хуулиар бүрэн зохицуулж чадсан эсэх?	Тохиолдол судлах Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн харилцааг бусад улсад хэрхэн зохицуулж байна вэ?	Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компанийн эд хөрөнгийн харилцааг уг хуулиар бүрэн зохицуулж чадсан эсэх?
Зургадугаар бүлэг. Төрийн өмчийн эд хөрөнгийг хувьчлах (§ 32- § 65)	Зорилгод хүрсэн түвшин Практикт нийцэж буй байдал Хувьчлал зохион байгуулахад ямар хүндрэл үүсдэг вэ? Хуульд заасан хувьчлалын зохицуулалт нь хуулиар зохицуулах зайлшгүй шаардлагатай зохицуулалт мөн эсэх?	Тохиолдол судлах Хувьчлалын асуудлыг бусад улсад хэрхэн зохицуулсан байдаг вэ?	
Есдүгээр бүлэг. Орон нутгийн өмчийн зүйлс (§ 74-§ 81)	Практикт нийцэж буй байдал Хүлээн зөвшөөрөгдсөн байдал	Тохиолдол судлах	

Тав. Үнэлгээний дүгнэлт

5.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн зорилтыг 1 дүгээр зүйлд тодорхойлсон бөгөөд хуулийн үндсэн зорилтыг төрийн байгууллагын эрхийг тодорхойлох, дагалдах зорилгыг эд хөрөнгийн харилцааг зохицуулах гэж томъёолсон гэж үзэж болно.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль 1996 онд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлснээс хойш 21 жилийн хугацаанд 27 удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон байна. (Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлт гэсэн материалаас дэлгэрүүлж үзнэ үү.) 27 удаагийн нэмэлт, өөрчлөлтөөс 2 нь төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хамаарах өөрчлөлт, 3 нь холбогдох хуультай нийцүүлсэн өөрчлөлт, 4 нь тус хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарахгүй хуулийн этгээдийг нэмсэн өөрчлөлт бөгөөд 20 удаагийн нэмэлт, өөрчлөлт нь төрийн өмчийн харилцааны зохицуулалт байна.

Хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарахгүй хуулийн этгээдийг тухай бүр нэмснээр төрийн өөрийн өмч, түүний хөрөнгийн харилцааны зохицуулалтын ач холбогдол буурсан. Төрийн хөрөнгө, төсвийн санхүүжилтийн эх үүсвэр бүхий төрийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэгч байгууллагын хөрөнгө олж авах, эзэмших, ашиглах, данснаас хасах харилцаа төрийн хяналтын гадна үлдэх боломжтой болсон.

Монгол Улсын Хөгжлийн банк, Хадгаламжийн даатгалын корпораци, Ирээдүйн өв сан корпораци зэргээр хуулийн үйлчлэлд хамаарахгүй этгээдийг нэрлэн заасан нь төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын нэгдмэл, төвлөрсөн байх зарчмыг хөндөж байгаа бөгөөд хуулийн зорилттой нийцэхгүй байна.

Судалгаанд хамрагдсан ихэнх улс нь Нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээдийн тухай хуультай бөгөөд уг хуулиар нийтийн ашиг сонирхлын төлөө үйлчилдэг хуулийн этгээдийн харилцааг зохицуулдаг байна. (Төрийн өмчийн талаарх бусад улсын хууль, эрх зүйн зохицуулалтын судалгаанаас дэлгэрүүлж үзнэ үү.)

5.2.Төрийн өмчийн талаарх Улсын Их Хурал, Засгийн газар, төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын бүрэн эрхийг тодорхойлсон боловч өнөөдрийн нөхцөл байдалд хуулийн зохицуулалт тодорхой бус, хэрэглэхэд төвөгтэй байдал үүсгэж байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-д “Улсын Их Хурал бүх ард түмнийг төлөөлөн төрийн өмчийн өмчлөгч байх” гэж заажээ. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлд “Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална” гэж, Хоёрдугаар зүйлийн 1-д “Монгол Улс төрийн байгууламжийн хувьд нэгдмэл байна” гэж тус тус заажээ.

Улсын Их Хурал бүх ард түмнийг төлөөлөн зөвхөн төрийн өмчийн өмчлөгч байх нь Үндсэн хуульд заасан “төрийн эрх барих дээд байгууллага” гэсэн статустай зарим талаар нийцэхгүй байна. Өөрөөр хэлбэл орон нутгийн өмчийн өмчлөгчийн эрхийг төрийн эрх барих дээд байгууллага хэрэгжүүлэхгүй байгаа нь нэгдмэл төрийн байгууламтай манай улсад бүрэн тохирно гэж үзэх үндэслэл бага байна.

Судалгаанд хамрагдсан 26 нэгдмэл улсын хувьд Хятад, Швед, Норвеги, Итали, Финлянд гэсэн 5 улс төрийн өмчөөс гадна орон нутгийн өмчтэй гэсэн мэдээлэл олдсон бөгөөд үлдэх 21 улс нь орон нутгийн өмчтэй гэсэн мэдээлэл олдоогүй болно.

Улсын Их Хурал бүх ард түмнийг төлөөлдөг, төрийн эрх барих дээд байгууллага болохын хувьд, түүнчлэн Монгол Улс нь нэгдмэл улс тул төрийн өмчийн мөн орон

нутгийн өмчийн өмчлөгчийн эрхийг хэрэгжүүлэх нь зүйтэй байна. Иймд Улсын Их Хурлыг төрийн өмчийн, мөн орон нутгийн өмчийн өмчлөгч мөн гэж үзэж түүний бүрэн эрхэд өөрчлөлт оруулах шаардлагатай байна. Тухайлбал, өмчлөгч нь Улсын Их Хурал тул төрийн өмчөөс орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө шилжүүлэх шийдвэрийг Улсын Их Хурал өөрөө гаргах нь учир дутагдалтай юм.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 4-т “Улсын Их Хурал төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэр гаргах эрхтэй” гэж заасан. Барьцаалах шийдвэрийг өмчлөгч гаргах нь хууль ёсонд нийцнэ. Гэхдээ төрийн бүх өмчийг барьцаалах шийдвэрийг зөвхөн Улсын Их Хурал гаргахаар зохицуулсан нь аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулж байгаа хуулийн этгээдэд зарим нөхцөлд хүндрэл үүсэж байна.

Улсын төсвөөс санхүүжилт авдаггүй, аж ахуйн үйл ажиллагааг бие даан эрхэлж орлого олж, зохих хууль тогтоомжийн дагуу улсад татвар, хураамж, төлбөрөө төлдөг аж ахуй эрхлэгч хуулийн этгээд нь үйл ажиллагаагаа хэвийн, тасралтгүй явуулахад санхүүгийн асуудлаа шийдвэрлэх зорилгоор зээл авах шаардлага байнга биш ч үүсэх тохиодол байдаг.

Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь зээл авахад хөрөнгөө барьцаалах шаардлага тулгардаг. Банк санхүүгийн байгууллага нь төрийн эрх бүхий байгууллагын хөрөнгө барьцаалахыг зөвшөөрсөн шийдвэрийг зайлшгүй шаарддаг. Иймд төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэрийг гаргах субъектийг барьцаалах хөрөнгө, барьцааны хугацаа, эргэн төлөгдөх нөхцөл, нийтийн ашиг сонирхол зэрэг хүчин зүйлийг харгалзан үзэж тогтоох нь зүйтэй байна.

Улсын Их Хурал Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль хэрэгжиж байгаа өнгөрсөн хугацаанд төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэр гаргаж байгаагүй бөгөөд төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын судалгаанаас үзэхэд төрийн өмчит хуулийн этгээд нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн тогтоол, төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын албан бичгийг үндэслэн автомашин, машин механизм зэрэг үндсэн хөрөнгө болон конторын барилга, гарааш зэрэг үл хөдлөх хөрөнгөө барьцаалж богино хугацаатай буюу 36 хүртэл сарын хугацаатай зээл авч байжээ.

Төрийн эрх бүхий байгууллага төрийн өмчийг барьцаалах шийдвэрийг барьцаалах хөрөнгө, барьцааны хугацаа, зээлийн зориулалт зэргээс хамааран гаргах нь төрийн өмчит компанийн үйл ажиллагаанд үүссэн богино хугацааны санхүүгийн хүндрэлийг даван туулахад эерэг үр дүн авчирна гэж үзэж байна. Түүнчлэн хяналт хариуцлагын асуудлыг анхаарах нь зүйтэй.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 2-т “Нийгэмчлэх шийдвэрийг гагцхүү Улсын Их Хурал гаргах эрхтэй” гэж заасан. Нийгэмчлэх шийдвэр Улсын Их Хурлаас мөн гарч байгаагүй бөгөөд Монгол Улсын Үндсэн Хуулийн Тавдугаар зүйлийн 2-т “Төр нь нийтийн болон хувийн өмчийн аливаа хэлбэрийг хүлээн зөвшөөрч, өмчлөгчийн эрхийг хуулиар хамгаална” гэж, 3-т “өмчлөгчийн эрхийг гагцхүү хуульд заасан үндэслэлээр хязгаарлаж болно” гэж тус тус заасан болно. Иймд хуульд

заагаагүй үндэслэлээр нийтийн болон хувийн өмчийг нийгэмчлэх шийдвэр гаргах нь Үндсэн хуулийн өмчлөгчийн эрхийг хүлээн зөвшөөрөх зарчимтай нийцэхгүй байна.

Төрийн өмчийн талаарх Засгийн газрын бүрэн эрхийг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд тодорхойлохдоо, 5-д “хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн өмчит хуулийн этгээдийг байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах тухай шийдвэр гаргах, түүний дүрмийг батлах” гэж заасан байна. Засгийн газраас төрийн өмчит хуулийн этгээд байгуулах шийдвэр гаргахдаа түүний дүрмийг батлахыг төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад болон төрийн захиргааны холбогдох байгууллагад үүрэг болгодог. Энэ нь Компанийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3.2-т заасан “компани үүсгэн байгуулах хурлаар компанийн дүрмийг хэлэлцэж шийдвэрлэнэ” гэснийг, 16 дугаар зүйлийн 16.1-д заасан “компанийн дүрэм нь түүнийг үүсгэн байгуулах үүсгэн байгуулах үндсэн баримт бичиг мөн” гэж заасныг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д “хуульд зааснаас бусад тохиолдолд захиргааны байгууллага хуулиар тусгайлан заасан бүрэн эрхийг бусдад шилжүүлэхийг хориглоно” гэж заасныг тус тус зөрчиж байна.

Хуульд тусгайлан заасан бүрэн эрхийг хуульд зааснаас бусад үндэслэлээр буюу Засгийн газрын тогтоолоор шилжүүлж байгаа нь Захиргааны ерөнхий хуультай нийцэхгүй байна. Түүнчлэн нөгөө талаас төрийн захиргааны байгууллага хуульд заагаагүй бүрэн эрх хэрэгжүүлэх нь захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаа хуульд үндэслэх ёсыг зөрчсөн асуудал болно. Иймд төрийн өмчит хуулийн этгээд байгуулах, түүний дүрмийг батлах зохицуулалтыг холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн, өнөөгийн практикийг харгалзан дахин боловсруулах шаардлагатай байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын бүрэн эрхийг хуульчилжээ. Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ биелүүлэхэд зарим хүндрэлтэй асуудал үүсч байна. Тухайлбал, төрийн өмчийн эд хөрөнгийг эзэмших, ашиглах, хамгаалах ажлыг эрхлэн гүйцэтгэх үүрэг бүхий гэж заасан хэдий ч төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч байна гэж тодорхой заагаагүй. Иймд Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар нь төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд (компани)-ийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлж, газрын хуралдаан нь хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, газрын хурлын шийдвэр нь хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэр мөн гэж үзэхэд учир дутагдалтай байна. Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь Компанийн тухай хуульд заасан хувьцаа эзэмшигч байж хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэхийг тодорхой зохицуулах шаардлагатай байна.

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дарга, орон тооны бус найман гишүүнээс бүрдэнэ гэж Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9¹ дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулиар агентлагт олгосон бүрэн эрхийг Засгийн газраас томилогдсон дарга, орон тооны бус найман гишүүн оролцсон хурал хэрэгжүүлдэг. Орон тооны бус найман гишүүн нь Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын албан хаагч биш бөгөөд төрийн захиргааны төв байгууллагын удирдах албан тушаалтан байдаг. Иймд хурлаас гаргаж буй хамтын шийдвэрийг “газрын тогтоол” гэх нь учир дутагдалтай бөгөөд “хорооны тогтоол” гэх нь шийдвэрийн агуулгад нийцэх төдийгүй шийдвэрийн ач холбогдлыг нэмэгдүүлнэ. Түүнчлэн төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, орон нутгийн өмчийн газраас төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалт нэгдмэл, төвлөрсөн байх, төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагыг “Хороо”-ны түвшинд ажиллуулах санал хүсэлт цөөнгүй ирүүлдэг.

Төрийн өмчит хуулийн этгээд дэх төрийн өмчийн төлөөллийг төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага бүрэн хэрэгжүүлж чадахгүй байна. Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газраас гаргасан тоо баримтаас үзэхэд Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар хуулийн этгээдэд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар хуулийн этгээдэд, Сангийн яам хуулийн этгээдэд, “Эрдэнэс Монгол” компани хуулийн этгээдэд тус тус төрийн өмчийн төлөөлөл хэрэгжүүлж байна. Энэ нь төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдэд хэрэгжүүлэх төрийн өмчийн бодлого нэгдмэл бус байгааг харуулж байна. Төрийн өмчийн төлөөлөл хэрэгжүүлэх бодлого төвлөрсөн байхад анхаарах шаардлагатай байна.

Түүнчлэн төрийн өмчийн хөрөнгийн харилцааг зохицуулах зарим журмыг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар баталж мөрдүүлэх шаардлагатай байдаг. Тухайлбал, төрийн өмчит үйлдвэрийн газар, төрийн өмчит компанийн захиралтай контракт байгуулах, дүгнэх журам, төрийн өмчит компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажиллах журам, төрийн өмчит компанийн дүрмийн загвар, төрийн өмчит компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүнийг сонгон шалгаруулах журам, төрийн өмчит хуулийн этгээдийн эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, шилжүүлэх, дуудлагаар худалдах, данснаас хасах журам, төрийн өмчийн хөрөнгийн түрээслэгчийг сонгон шалгаруулах журам, түрээсийн төлбөрийн доод жишиг үнэ тогтоох, түрээсийн гэрээний загвар батлах гэх мэт. Эдгээр харилцааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, Компанийн тухай хуулиар нарийвчлан зохицуулаагүй бөгөөд төрийн өмчит хуулийн этгээдээс дагаж мөрдөх нэгдсэн бодлого зохицуулалт үгүйлэгдэж байна. Иймд Захиргааны ерөнхий

хуульд нийцүүлэн дээр дурдсан харилцааг зохицуулах журам баталж мөрдүүлэх эрхийг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт олгох шаардлагатай байна.

Дээр дурдсанаас үзэхэд, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын эрх зүйн статус, эрх, үүргийг тодорхой болгох нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангахад чухал нөлөө үзүүлнэ.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт төрийн өмчийн талаарх яам, тусгай газрын эрх хэмжээг “эрхэлсэн салбар, хүрээний төрийн өмчит хуулийн этгээдийн аж ахуй, санхүүгийн үйл ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, захиалга, төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалт, шаардлагатай бусад асуудлаар санал боловсруулж, холбогдох газарт оруулна” гэж заажээ. Төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүрэг тодорхой бус байгаагаас нэг тайланг 2-3 байгууллагад хүргүүлэх, хяналт шалгалт давхардах, тухайн асуудлыг хэд хэдэн байгууллагад танилцуулж батлуулах зэрэг төрийн байгууллагын ажлын уялдаа холбоо хангалтгүй байгаа талаар төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдээс санал хүсэлт олноор тавьсан. (төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдээс ирүүлсэн саналын танилцуулга материалаас дэлгэрүүлж үзнэ үү.) Төрийн захиргааны байгууллагын бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэх үүргийг аж ахуйн үүргээс бүрэн салгаж тусгаарласан зохицуулалт дутагдаж байна. Иймд төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага болон яам, төрийн захиргааны бусад байгууллагын эрх, үүргийг оновчтой тогтоох, чиг үүргийн давхардал үүсгэхгүй байх асуудлыг судлан үзэж, зохицуулалтыг боловсронгуй болгох шаардлагатай байна.

5.3.Төрийн өмчит хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрхийн харилцааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн дөрөвдүгээр бүлгээр зохицуулжээ.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд төр чиг үүргээ хэрэгжүүлэх болон нийгмийн хэрэгцээг хангах зорилгоор төр өөрийн өмчөөр дангаараа байгуулсан хуулийн этгээдийг төрийн өмчит хуулийн этгээд гэнэ хэмээн тодорхойлж, төрийн өмчит хуулийн этгээдийг төрийн байгууллага, албан газар, төрийн өмчит үйлдвэрийн газар, төрийн болон орон нутгийн өмчит төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, нэгдсэн эмнэлэг гэж 3 ангилсан байна. Энэ ангилал нь төрийн өмчид үндэслэн байгуулагдсан болон төрийн чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа хуулийн этгээдийг бүрэн хамарч чадаагүй байна. Тухайлбал уг хуулийн дөрөвдүгээр бүлгийн 21 дүгээр зүйлээр төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрх, онцлогийн талаар зохицуулсан боловч төрийн өмчит хуулийн этгээд нь дээр дурдсан 3 ангилалд хамаарахгүй байна. Түүнчлэн төрийн өмчит хуулийн этгээдийн дээр дурдсан ангиллын шалгуур үзүүлэлт тодорхой бус байна. Учир нь төрийн өмчит хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран төрийн байгууллага, албан газар

болон төрийн өмчит үйлдвэрийн газар хэмээн ангилж гэж үзэж болохоор байна. Гэтэл уг зүйлд “төрийн болон орон нутгийн өмчит төрөлжсөн мэргэшлийн энэлэг, нэгдсэн эмнэлэг” гэсэн нэмэлтийг 2016 онд оруулснаар төрийн өмчит хуулийн этгээдийн ангиллын шалгуур үзүүлэлт харагдахгүй болсон.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “төрийн өмчит үйлдвэрийн газар гэдэгт дан ганц төрийн өмчид үндэслэсэн болон улсын төсвөөс санхүүждэг үйлдвэрийн газар орно” гэж заасан бөгөөд уг хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “төрийн өмчит үйлдвэрийн газраас бусад улсын төсвөөс санхүүждэг хуулийн этгээдийг төрийн байгууллага, албан газар гэнэ” гэж заажээ. Эндээс

өмчит үйлдвэрийн газраас бусад улсын төсвөөс санхүүждэг хуулийн этгээдийг төрийн байгууллага, албан газар гэнэ гэж тодорхойлсон байна. Албан газар нь төрийн байгууллагаас хэрхэн ялгагдахыг хуульд зааж өгөөгүй.

Түүнчлэн төрийн байгууллага гэдэг ойлголтыг улсын төсвөөс санхүүждэг гэдэг ойлголтоор хашиж, төрийн байгууллагыг төсвийн гэж явцуу утгаар ойлгогдохоор томьёлжээ. Өөрөөр хэлбэл төрийн өмч хөрөнгөөр үүсэн байгуулагдаж төрийн чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа төрийн байгууллагыг орхигдуулсан байна. 100 хувь төрийн өмчит компани нь аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлдэг төрийн өмчит хуулийн этгээд байтал төрийн байгууллагыг дээр дурдсанаар 2 ангилснаар аль ч ангилалд багтахгааргүй болгосон атал хуулийн 21, 21¹ дүгээр зүйлээр төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, түүний эд хөрөнгийн эрх, онцлог болон үйл ажиллагааны төлөвлөлт, тайлагналтыг зохицуулсан.

Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар гэдэг нь аж ахуй эрхлэх үйл ажиллагаа гэж ойлгохоор хуульд тусгасан нь Иргэний хуулийн дугаар зүйлд заасан хуулийн этгээдийн төрөл, хэлбэртэй нийцэхгүй байна. Ашгийн төлөө үйл ажиллагааг эрхэлсэн хуулийн этгээдийг нөхөрлөл, компанийн хэлбэрээр зохион байгуулна гэж заасан байдаг.

Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн талаарх зарим ойлголтоос энд оруулах

Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдээс ирүүлсэн саналд Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд ашиглагдаж байгаа аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар, улсын төсөвт үйлдвэрийн газар, төрийн өмчит хувьцаат компани гэсэн нэр томъёог сүүлд батлагдаж буй хуулийн нэршил, компаний тухай хуульд хэрэглэгдэж буй нэр томъёотой уялдуулах гэсэн санал цөөнгүй ирсэн байна. (Төрийн өмчит хуулийн этгээдээс Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, бусад асуудлаар ирүүлсэн саналын тухай танилцуулгаас дэлгэрүүлж үзнэ үү)